

1927 MATI IN GOSPODINJA Št. 16.

Slovenska žena

Zopet smo pred volitvami. Naš narod je vselej upošteval, da so volitve skupna narodna in domovinska zadeva. Za to je vselej volil po svoji vesti take može, od katerih je pričakoval, da se z vso vnemo zavzamejo za duševni in telesni dobrobit slovenskega naroda. Vselej pa si pri izvolitvi takih mož v polni meri sodelovala tudi Ti, slovenska žena.

Kaj je pri teh volitvah najvažnejše?

1. Da gredo volit vsi volivci in nihče ne ostane doma.

2. Da bodo volili prav.

Slovenska žena, za to dvoje boji tvoja skrb!

S svojo prepričevalno besedo lahko dosežeš prvo in drugo.

Tolažba staršem s številnimi otroki.

Neki francoski zdravnik piše v francoskem časopisu »Le XX. Siècle« o svojih opazovanjih, ki jih je tekom let pridobil v družinah »z enim« otrokom. Zdravstvene razmere med francoskimi otroki so slabše kakor pri nas, vendar v splošnem velja ono, kar piše zdravnik, tudi za naše razmere. Tako-le pravi: »Družine s samo enim otrokom si domišljajo, da je pri njih za razvoj otrok vse bolj preskrbljeno, kakor v družinah z mnogimi otroki, dejstva pa osvetljujejo to zmoto. Vprav v krajih z najmanjšim številom rojstev, je umrljivost otrok največja. Za to so vzroki prav blizu. Že vpliv, ki ga ima otrok na otroka, velja za važnega činitelja pri telesnem in duševnem otrokovem razvoju. Da se more otrok normalno razvijati, nujno rabi sebi enake okolice, občevanja z brati in sestrami. Prevelika ljubezen staršev do »edinega« otroka mu več škoduje, kakor pa koristi. Od telesnih motenj, ki jih je opazovati pri »edinih« otrocih, so: slab tek, periodično se pojavljajoče bljuvanje, neredna in lena prebava, krčeviti kašelj, krči v glasilkah, ki povzročajo jecjanje in druge motnje v govoru. Na duševni strani pa se opazi: nerazporejenost, razhičena domišljija, nestalnost mišljenja, slabost volje, sebičnost, jeza in nestrpnost. Iz takih otrok se razvije neke vrste poseben tip, ki jim pravimo »nergači«. Povsod hočejo uveljaviti svojo voljo in zanikajo vse, četudi lahko s roko otipajo. Tako razvito duševno stanje pa je za celotno bodočnost lahko merodajno. — V telesnem razvoju so ti otroci slabotni, slabih mišic, suhi, blede. Na 100 »edinih« otrok pride le 13 normalno razvitih. Na 100 otrok, ki imajo brate in sestre pa jih je 69 brez vsakršnih boleznih znakov.«

Razstava narodnih noš.

Slovensko žensko priredi ob času jesenske razstave 15.—26. sept. 1927 na Ljubljanskem velesejmu razstavo oziroma tekmovanje narodnih noš. Pokroviteljstvo je prevzela dvorna dama Nj. Vel. Kraljice Marije gospa Franja dr. Tavčarjeva. Da bo ta prireditev, ki mora biti dokaz lepote in umetnin narodnih noš, čim lepše uspela, pozivamo vse slov. žene in dekleta vseh slojev, da pridejo na ta dan tekmovanja, t. j. 16. septembra v narodnih nošah same ali pa pošljejo v njih svoje znanke. Skrbite pa za to, da tudi moška narodna noša ne izostane. Zastopana naj bodo tudi društva po možnosti v skupinah.

Na programu prireditve je tudi kmečka soba, v kateri bo razstava vsakovrstnih narodnih vezenin, slikanih, vloženih in rezanih skrinj, kolovratov, preslic, čelnic, sklepank, peč, zavijač, svilenih rut, kožuhov itd. Kdor bi bil v posesti kateregakoli teh predmetov, naj javi to Velesejskemu uradu, ki prevzame za vse vposlane predmete polno jamstvo in povrne pošiljateljeve stroške.

Našemu klicu naj se odzovejo vsi, ki z narodno nošo ali katerikoli predmetom morejo obogatiti in spopolniti razstavo in tudi oni, ki morejo dati naslove, da se odbor obrne na dotične pismenim potom. Vse prijave in dopise sprejema prireditveni odbor pod naslovom: Ljubljanski Velesejski urad, Ljubljana.

Vrt.

Grmičnice ali drevesnice. Že ime samo pove, da so te vrste cvetice podobne drevesu ali grmiču. Njih stebila so trdna, obesena. Rastejo kot cvetice lončnice ali pa kot grmiči posajeni na vrtno gredo. Pri nas precej navadne in tudi že udomačene so tele: Indijska skalinka ali pečinka. Njeno cvetje je rdeče, rezačasto ali bele. Zacvete že v zgodnji spomladi. Za časa cvetja je prekrasna. Prst, v katero naj bo vsajena, je pomešana vrtna kompotnica in vresnica. Zahteva veliko toplote in malo vlage. Prezimi v zakurjeni sobi, še boljše pa je zimnica. Razmnožuje se s potaknicami. Goji se kot cvetlica lončnica.

Japonska trdoleška je vedno zelen grm vitke rasti. Ta ne zahteva veliko stregbe. Za prst ji služi navadna lončna kompotnica. Proti mrazu ni občutljiva. Ker raste v košat grm, ji je treba velike posode. Zato ji služi močan lesen škač. Pri presajevanju se mora škač prevrtati na kake štiri luknjice. Te luknjice se oblože s črepinjami zato, da se voda, s katero se zaliva, lahko odteka. V zemljo vsajena pa prezimi tudi na prostem. Sicer se pa posode s to cvetico prenese v klet, kjer prezimi brez škode. Razmnožuje se s potaknjenci in z razdeljevanjem korenin.

Smokovec. Ta lepa vedno zelena cvetlica je doma v Vzhodni Indiji. Ima ši-

roko debelo listje in se prišteva k finim in cenjenim lončnim grmičnicam. Ljubi toploto in malo vlage. Kot prst mu ugaja navadna lončna kompostnica. Prah na listih mu škoduje, zato jih je treba pridno izmivati z mlačno vodo.

Zlahtni lavor. Lavorjevi listi zelo prijetno diše in se pridevajo nekaterim jedem radi prijetnega vonja.

V gorkejših krajih na našem jugu raste na prostem kot košat grm. Pri nas ga gojimo v loncih ali lesenih posodah. Vsaditi ga je v lončno kompostnico pomešane z vresnico. Prezimi v kleti. Razmnožuje se z mladikami, ki poženejo od stare rastline iz prsti.

Oleander je doma v južni Evropi. Cvetje v juliju in avgustu. Cvetje je po večini rdeče, dobi se pa tudi belo in rumenkasto. Pri nas ga gojimo v loncih in lesenih sodih. Zamakati se mora obilo. Razmnožuje se s potaknicami. Najboljše so potaknice, ki prebodejo z debela. Te potaknice se denejo v steklenico napolnjeno z vodo. V vodi prav kmalu napravi korenine. Ko so korenine dovolj razvite, se vzamejo previdno iz steklenice in se vsade v lonec. Glede prsti ni izbirljen. Prezimi na hladnem v kleti.

Trpljenka-pasijonka je vzpenjajoča in ovijajoča se lončnica. Njeno bledomodro cvetje spominja na Kristusovo trpljenje, oziroma na mučila Odrašenikova in sicer: vitko šibje na bič, dlake ob goltu cveta na trnjevo krono, široka plodnica na kelih, trije rjanvi vrati z brazdami na žeblje, prašniki pa na rane. Trpljenka je doma v Braziliji. Glede zemlje ni izbirljena. Zadovoljuje se z vsako vrstno prstjo. Razmnožuje se s potaknicami in z vlačnicami. Vsajena v vrtno gredo se hitro in lahko razraste. Prezimi na hladnem v kleti.

Hortenzija je znana vrtna grmičnica, ki se tudi v loncu dobro obnese. Hortenzija je doma na Japonskem. Cvetje je dolgo trajno v obliki velikih krasnih kobuljev. Barve je bele, rožnate, rdeče in modre. Slabe in pregoste poganjke izrežemo. Močnih in dobrodozorelih mladik ne smemo krajšati, ker se cvetje razvije iz vrhnih oči na lesu iz prejšnjega leta. Razmnožuje se s potaknjenci in z razdeljevanjem korenin. Hortenzija ljubi polsenčen prostor. Zacvete julija in traja cvetje do jeseni. Za časa cvetja jo je prav pridno treba zalivati. Glede zemlje pa ni izbirljena. Cvetje sicer ne diši, a je radi trajnosti priljubljena in zato cvetica hvaležna in priporočljiva.

Kuhinjske dišavnice. Čas hiti. Poletje mine, pride jesen in za njo zima. Dobra gospodinja si mora preskrbeti dišavnic po leti, ker po zimi ne rastejo. Bazilika se poveže kakor hitro se prikaže cvetje. Porezane sadike se posuše in shranijo.

Satraj se prideva kumaram, fižolu, koštrunu. Kar ne porabiš svežega, ga poveži in posuši. Ravnotako majaron, timez, meto, meliso, kaduljo (žavbeli), sivko, pelin in vinsko rutico.

Kuhinja.

Stročjega fižola juha s krompirjem. Obreži, operi in zreži na posebne kosce eno veliko pest fižola, deni ga v lonec in 2—3 olupljene in na kocke zrezane krompirje, prilij 1½ litra vode, osoli in kuhaj do mehkega. Nato napravi prežganje iz ene žlice masti in ene žlice moke; ko se nekoliko zarumeni, pridaj drobno zrezanega zelenega peteršilja in drobnjaka, nato razredči prežganje z nekaj žlicami mrzle vode in prilij fižolu in krompirju. Ko še nekaj minut vre, prilij žlico kisa. (Ako hočeš imeti juho še okusnejšo, ji prideni, ko še vre, eno žlico kisle smetane.)

Stročji fižol v peteršiljevi omaki. Obreži, operi in zreži na poševne kosce en krožnik fižola, stresi fižol v kozo, v kateri si raztopila eno žlico masti ali za jajce sirovega masla. Pokrij kozo in duši fižol do mehkega (med dušenjem mu prilivaj žlico vode, da se preveč ne posuši). Ko se fižol zmehča, mu prideni 1—2 kuhaa in stlačena krompirja, eno žlico drobno zrezanega zelenega peteršilja, nekoliko soli, ščep popra in ščep sladkorja. Vse dobro premešaj in prideni še eno jajce. Ko vse še enkrat premešaš, postavi kot samostojno jed na mizo.

Zdrobov jabolčni narastek brez jajc. Skuhaj precej gost zdrob (tri žlice v pol litra mleka), ga osoli in kuhanega nekoliko ohladi. Pomaži tortni ali drugi model in naloži za prst na debelo zdroba, po vrhu zdroba pa polij nekoliko z razpuščenim (pa ne vročim) surovim maslom. Postavi ta zdrob za 10 minut v pečico, da se nekoliko zarumeni.

Domača lekarna.

Zgaga ali perečica. Je znak, da ni nekaj v redu pri želodcu. Uživanje praškov pomaga samo trenutno. Uživanje sode je samo za včasih, ker je prejedka za želodec. Sama čista voda pomaga izborno, če jo piješ zjutraj na tešče mrzlo ali če izpiješ pol ure pred zajuterkom, pol ure pred kosilom in ob treh popoldne četrt litra mlačne. Čaj tavžent rože. Če se dviguje kislota v grlu, je staro zdravilo par gorčičnih zrn, če grenko, prašek iz treh žlic krede, osem žlic sladkorja in žličke muškatoevega cveta. Po pol žličke na dan na vodi.

Kdor ima večkrat zgago, naj si pusti pregledati želodec.

Limonada, ki hladi kri. V prsten vrč deni dve pesti lipovega cvetja, dve pesti perlice (Waldmeister), sok šestih limon in pol kilograma sladkorja. Na to vlij deset litrov čiste vode in kupico dobrega kisa. Pokrij s platnom in odlij, ko je stalo 24 ur.

Murve so zelo zdrav sad za hudo krvne. Črne so bolj okusne od belih. Murvin sok je dobro hladilo v vročinskih boleznih. Murve izberi, oplakni, pristavi s toliko vode, da se ne pripali. Ko je prevrelo, odstavi in pretlači drugi dan. Na liter soka vzemi pol kilograma sladkorja in kuhaj pol ure. K belim murvam dodaj malo bezgovega ali limonovega soka.

Za razpokano kožo. Zmešaj nekoliko

praprotnega soka in mandeljevega olja, pa maži. Nastavi poleti na finem olju vresničinega in lilijinega cveta. Nastrži 200 gramov benečanskega mila in pol litra dobrega špirita, postavi na toplo, da se milo razpusti in prilij potem eno osminko litra rožne vode iz drogerije. To pride precej drago. Bolj ceno je umivanje z vodo, v kateri so se kuhali otrobi; štiri pesti otrobov kuhaj na pol litru vode, precedi in vmešaj žličko medu in žlico žganja.

Razpokane ustnice zapopaj z beljakovo kožico, da se ne zastrupiš. Ne obližuj nikdar znamk za pisma ali zalepk; če že more biti slina, pa naslini prst.

Zdravilna vrednost sadja.

Ker smo v času, ko sadje dozoreva, je potrebno, da naše gospodinje in matere zvedo, kolike zdravilne vrednosti je sadje, posebe še razne vrste, in potem store tudi vse potrebno, da nudijo družini kolikor se da dosti sadja, bodisi sirovega ali kuhanega ter se preskrbe ž njim tudi za zimo na raznovrstne načine. — Prinašamo nekatere podatke o koristi posameznih vrst sadja, kakor smo jih posneli po raznih gospodinjstvih listih.

Jabolka vsebujejo mnogo železa in ogljika in zato pospešuje tvorbo krvi posebno pri bledičnih; posebno dobra hrana

Volitve 11. septembra.

**Na Kranjskem
je naša skrinjica
druga,
na Štajerskem
in v Ljubljani
pa prva.**

je za možgane. Zato so se pokazali prav lepi uspehi pri prehranjevanju na živcih bolnih z jabolčnimi jedmi.

Hruške so tudi zelo hranilne in vsebujejo mnogo apnenca, kar je važno za tvorbo krvi. Hruške posebno pospešujejo delovanje žlez slinovk bodisi v ustih, bodisi v ledvicah in zato pospešujejo tudi odtok vode. Treba pa jih je dobro žvečiti, drugače otežujejo želodec in črevesje, povzročijo zaprtje.

Češplje so zelo redilne. Zelo učinkovito vplivajo na črevesje, zato pri čezmernem uživanju češpelj rada pritisne kolika. Priporočajo jih zato pri zaprtju, ker čistijo črevesne gube. Ker lupinice hitro prično vreti, povzroča to napetost. Kdor ima slabo črevesje (bolniki), naj uživa le olupljene češplje.

Marelice in breskve poživljajo želodec, dražijo pljuča, posebno tudi še jetra, katere varujejo pred žolčnimi kamenčki, ker le te redno odstranjajo žolč. Posebno dragocene so lupine teh dveh sadov.

Grozde razkrajajo in čisti kri, pljuča, jetra in črevesje; zlasti lupine vrše to važno delo.

Jagode (rdeče) so bogate na fosforu, zato izvrstna hrana za živce. V prevelikih množinah povzročajo vročico.

Paradižniki stoje med sadjem in sočivjem. Zaužiti proniknejo skozi ledvice in vranico, čistijo kri in poživljajo živce. Pri kožnih boleznih, ali če komu teče iz roke ali noge ter pri slabokrvnosti paradižniki bolje služijo kot pa sadje.

Proti jetiki.

Večkrat priporočeno sredstvo, ki pa je čisto naravno in gotovo neškodljivo in javapni (zaceli) rane na pljučih, se pravi tako-le:

Četrť listra konjaka vliješ v skledo, potem omiješ in obrišeš šest svežih jajec ter jih položiš z lupino vred, t. j. cele v konjak. Nato izžmi iz več limon toliko limoninega soka, da so jajca v skledi v konjaku (ki leže drugo ob drugem) pokrita. Zdaj pusti vso stvar toliko časa stati, da se jajčne lupine v tej tekočini raztope. To se zgodi v 8—9 dneh. Ko se je to zgodilo, deni četrt kg kandis-sladkorja v tri osminko litra vode v lonec in kuhaj toliko časa, da se povre na eno osminko litra. To raztopino zlij zdaj v skledo, kjer so jajca (zdaj z raztopljenimi lupinami) konjak in limonin sok ter dobro zmešaj, da postane enakomerna tekočina. Od te tekočine jemlji trikrat na dan 1—2 jedilni žlici.

Kmetijsko gospodinjstvi tečaji.

Poleg splošnega izobraževalnega dela med slovenskim ženstvom prireja Slovenska Orliška Zveza tudi 10 tedenske kmetijsko-gospodinjstve tečaje. Da se morejo dekleta strnjeno udeleževati teoretičnega in praktičnega pouka, se vrše ti tečaji v času, ko je delo na polju in po vinogradih že dovršeno, t. j. v jeseni in pozimi. Razvrščene ima te tečaje v času pred božičem (od 1. oktobra do 15. decembra in po božiču (od 7. januarja do 15. marca). Tečaje vodi jo absolventinje naših najboljših gospodinjstvih šol. Pouk v teh tečajih je celodnevni, od 7. ozir. 8. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Poleg kuhanja in praktičnega gospodinjstvega dela se uče tečajnice tudi šivanja in drugih ročnih del. Privuč se tudi gospodinjstvega računstva in spisja, se uče o živiloznanstvu, vrtnarstvu, mlekarstvu, kurje reji in vseh panogah vzornega gospodinjstva. Kot bodoče matere in vzgojiteljice se uče tudi vzgojeslovja, lepega vedenja in zdravstva.

Ker je gospodinjstvo bistveni del ženske izobrazbe, našim dekletom prav toplo priporočamo te kmetijsko-gospodinjstve tečaje.

Natančnejša pojasnila in pogoje na zahtevo radevolje pošlje Slovenska Orliška Zveza v Ljubljani, Ljudski dom.

Praktični migljaji.

Madeže od saj ne smeš nikdar zmočiti, pač pa potresi s soljo ter dobro skrtati. Ponavljaj, dokler madež ne izgine.

Ako imaš čevlje okapane s kako maščobo, odstraniš isto s tem, da odgrneš sajami.

Nobene golazni ne dobiš v leseni postelji, ako les včasih opereš v vodi, kateri prideneš kisa.

Kadar pečeš meso, obračaj z žlico, ne z vilicami. Vilice se radi zapičijo v meso in najboljše se izcedi ven.

Ako pereš nove svilene nogavice v mrzli vodi brez mila, jih bodeš še enkrat tako dolgo nosila kot pa sicer.

Najboljše čistilo za vsako kovino je pepel lesa.

Ako imaš roke umazane od tera ali strešne lepenke, jih bodeš najlažje očistil z svežim špehom.

Preden Prišiješ k bluzi ali kam drugam tako zvane »haftelne«, kuhaj jih v močni sodi. Nikoli ne bodo zarjaveli.

Raztegni nogavice, dokler so še vlažne. Dalje časa se bodo nosile, ako jih ne likaš.

Ako imaš močan glavobol, deni na jezik par zrn soli, deset minut na to pa spij kozarec mrzle vode.

Denar rabi moža.

Temistokles, slavni grški državnik in vojskovodja, je imel hčer, za katero sta si prizadevala dva snubca. Eden je bil reven, a se je mnogo učil in je bil pošten in čednosten mladenič, drugi pa zelo bogat, a brez vsake dobre lastnosti. Temistokles se je odločil za prvega in ga je tudi svoji hčeri priporočil, rekoč: »Rajši imam zeta, ki potrebuje denar, kakor pa denar, ki potrebuje poštenega moža.«

Najlepša slika.

Znameniti nemški državnik Windthorst je podaril neki gospej svojo sliko, ker ga je za-to prosila. Gospa je bila zelo vesela in je vprašala darovalca, s čim bi mu tudi ona napravila veselje. Windthorst jo prosi, nam mu podari svojo sliko. »Seveda, prav rada vam jo dam, ekselencija; nalašč se grem slikat. Prosim le, povejte mi, kako naj se dam slikati, da vam bo bolj všeč?« mu je odgovorila gospa.

Tedaj pa ji je odgovoril znani parlamentarec, ki je bil obenem tudi globokoveren katoličan: »Prosim, dajte se slikati v tistem trenutku, ko svojemu otroku sklepete roke k molitvi! To je najlepša slika, ki si jo morem misliti od matere!«

Čadež & Brcar

Ljubljana, Kolodvorska ulica 35

ima vedno na zalogi po konkurenčnih cenah

poljedelske trilerje

la gonilna jermena

naravne in umetne mlinke kamne

mlinske potrebščine

Polhove kože kupuje po najvišji ceni in vsako množino **L. Rot**, krznarstvo, Ljubljana, Mestni trg štev. 9.

„Domoljubov“

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica velja za enkrat Din 5. Naročniki „Domoljuba“ plačajo samo polovico, ako kupujejo kmet. potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov ozir. obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Malo posestvo je na

prodaj. 20 let stara zidana hiša s 3 sobami, kuhinjo in hladno kletjo, posebej stoječa prostorna kovačnica, hlev za 2 govedi, svinjak za 4 živali, zraven je sadni vrt, 2 njivi posevka 5 mernikov, tik glavne ceste, 20 minut od postaje št. Lovrenc. Cena 22.000 Din. Pojasnila se dajejo v hiši sami: Veliki gaber h. št. 54.

Rupim vsako množino

bezgovega cvetja, rženih rožičkov, suhih borovnic in suhih bezgovih jagod. - Ant. Stergar, Kamnik.

Kmetijski fant, star

20 let, pošten in zanesljiv, želi takoj vstopiti v službo kot hlapec pri verni družini, najrajši v župnišču. Imenovani želi pismeno ponudbo z navedbo plače. Naslov pri upravnistvu „Slovenca“ pod št. 6330.

Krojačkoga vajenca

sprejem. F. Premič, Aleksandrova cesta 1, Ljubljana.

Mala hiša

tik farne cerkve v Smledniku naprodaj. Poizve se pri Janezu Setina v Zbiljah št. 5, p. Smlednik.

Najcenejše, a vendar dobro kupite samo pri

JOSIP PETELINC-U

blizu Prešernovega spomenika ob vodi **V LJUBLJANI**

potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, tapetnike; žepne robce, nogavice, dežnike, nahrbtnike, palice, Solingen škarje, cepilne nože, nakit za obleke.

Najcenejše

in najboljše modroce, spalne divane, zofe, otomane, žimo dobite pri trdki

Fran Jager, tapetnik,

Ljubljana, Sv. Petra nasip 29 pri Zmajskem mostu.

Prometni zavod za premog d. d. Ljubljana

prodaja po najugodnejših cenah in samo na debelo

Premog. domači in inozemski za domačo kurjavo in industrijske svrhe

Kopaški premog vseh vrst

Koks. livarniški, plavžarski in plinski

Brikete.

Prometni zavod za premog d. d. o Ljubljani

Miklošičeva cesta št. 15/I.

Edino najboljši šivalni stroji in pletilni švic.

„Dubied“ stroji ter kolesa

za rodbino, obrt in industrijo so le

Jos. Petelinca

Gritzner, Adler

Najnižje cene! Tudi na obroke!

Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika.

Pouk v voženju brezplačno.

Večletna garancija.

Pšenico in ječmen

prodaste najugodnejše pri trdki

Ivan Pestotnik & drug

Ljubljana, Resljeva cesta št. 3.

COSULICH - Linija - TRST

naznanja, da vozi dne 21. septembra najmodernejše zgrajena, največja in najhitrejša ladja sveta z motornim pogonom „Saturaia“ 24.000 ton, 33.000 P. S. 21 milj hitrosti - v Južno Ameriko (voznja Trst-Buenos-Ayres 15 dni). - Vozne liste prodaja:

Simon Kmetec,

Miklošičeva cesta št. 13, Ljubljana.

Domača gospodična (služkinji): »Le pustite, bom pa jaz danes nesla v sobo zajutrk, ker mi je zdravnik svetoval, da moram delati.«

Malinovec

zajamčeno pristen, izborne kakovosti, izdelan samo iz pravih gorskih malin, prodaja v vsaki množini po zmernih cenah tvornica

„ALKO“

družba z o. z.

Ljubljana, Kolizej